

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

Regula LVIII. Non est obligatorium contra bonos mores præstium
iuramentum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

sum hic subijciam) ita censet: Sabinus, ait, in re communi neminem dominorum iure facere quicquam inuito altero posse: unde manifestum est prohibendi ius esse. In re enim pari potiorum causam esse prohibentis consistat. Sed et si in communi prohiberi socius a socio, ne quid faciat, potest: ut tamen factum opus tollat, cogi non potest, si cum

prohibere peterat, hoc pratermissit: Et ideo per communi dividendo actionem damnum referri poterit. Sin autem facienti consensit, nec pro damno habet actionem; quod si quid absente socio ad laesionem eius fecit, tunc etiam tollere cogitur, textus in l. Sabinus 2 §. d. Communi divid.

REGULA LVII.

Contra eum, qui legem dicere potuit aperiùs, est interpretatio faciendâ.

Per legem intellige pactum à contrahentibus adjectum, ut & in l. Legem 10. C. de pact. in l. Si pro emptore §. 1. §. fin. d. de act. empti, in l. Contractus 23, vers. nam hoc servabitur d. hoc tit. Et alibi sapienter: quod si dubiam est, ea interpretatio sumitur, quæ est contra proferentem: cum illi imputandum sit, quare non aperiùs legem dixerit. Quod fit, ut interdum pro emptore contra venditorem, & pro conductore contra locatorem, l. Veteribus 39 d. de pact. l. Si arborem 16 §. fin. d. de servit. urb. prad. l. Cum in lega 33, d. de contrah. empti. 6, l. Si in emptione 34, in princ. d. eod. interdum vero contra interpretatio adhibeatur, Quomodo exaudienda est juris regula in l. In contrahenda d. hoc tit. de venditore, qui ambiguum pactum venditioni adiecit, ut illi potius interpretatio noccat. Quare si proferens aliter rem intellexerit, id probare debet: qui enim aliud pro se allegat, probare tene-

tur, l. 1. & l. 2, d. d. de probat. d. l. Veteribus. Quod si non probaverit, culpæ suæ adscribat, quod legem cum in potestate sua esset aperiùs non dixerit. Sed cur non potius in obscuro, quod minimum est sequitur, juxta Regulam, in obscuro, supra à nobis explicatam? idcirco, quod hic alia causa subit, cur minimum non sequamur, ut jam dictum est; alioqui stamus à d. & a regula, in obscuro; quod ibi annotandum est. Quod vero contra hanc Regulam adfertur ex l. Inter stipulantem 83, §. 1, d. de verb. oblig. & ex l. De die 8, in princ. d. Qui satis cog. id favore judicii introductum est, licet supra meminimus, sup. eod. ad cap. Cum sunt partium. Ad l. Eum qui 41, d. de verb. oblig. rectè respondet Glossa hic: idcirco promissionem in Calendas Januarias de primis intelligi, ne actus corruat; forte enim promissor ad ultimas Calendas hujus mundi rem rejiceret.

REGULA LVIII.

Non est obligatorium contra bonos mores præstitum iuramentum.

Expressa juris sententia est, iuramentum toties servandum esse, quoties non vergit in æternæ salutis dispendium, nec redundat in alterius præjudicium, et, de pact. in l. 6, c. Cum contingat 28, Ext. de iurejur. in fine. Ubi ergo vergit in æternæ salutis dispendium, servandum non est, argumento ducto à contrario sensu, quod à jure receptum est, per totos in l. 1, circa princ. d. de off. ejus cui mand. est iurisd. Veluti est iuramentum contra bonos mores præstitum; puta de non alendo patre, vel eo non redimendo ab hostibus, l. Conditiones d. de condit. insti. c. Cum quidam 12, §. fin. Ext. de iurejur. de adulterio, homicidio, sive alio delicto committendo, c. 1, c. 2, Non est observandum can. Inter cetera XXI. quas 4, c. 1, vers. Et talia iuramenta,

de iurejur. lib. 6, Nec enim iuramentum inventum est, ut sic vinculum iniquitatis, c. Quanto 18, vers. si falsum Ext. de iurejur. Et d. c. Inter cetera. Neque in adversum urget textus in c. Debitoribus 6, Ext. de iurejur. quo iuramentum de solvendis usuris servari juberetur. At usura bonis moribus, repugnant, cum sint jure divino interdixit, c. 3, c. 4, Ext. de usur. Quia responderetur, in usuris quidem peccatum versari ex parte usurarii, non autem ex parte promittentis usuras, ut docet S. Thomas 2, 2, q. 78, art. 4, unde ex parte promittentis iuramentum servandum est, & promissæ usuræ solvendæ, licet solutæ rursus condicantur à creditore, d. c. Debitoribus Ext. de iurejur. Idem trahendum est ad pactum legis commissoriæ iuramento confirmatum,

tum, de quo in cap. Significante 7. Extr. De pignorib. & in l. fin. C. De pactis pignor. Igitur Regula nostra de bonis moribus exaudienda est, quorum contrarii turpes sunt, & peccatum continent. Ceterum si boni mores civiles sint, id est, à jure civili introducti, nihil impedit, contrarium his juramen-

to confirmari posse, uti videre est in alienatione doris, & renuntiatione hereditatis paternæ, quæ licet jure civili interdixit, juramento tamen confirmantur, & obligationem inducunt, in c. Cum contingat Extr. De jurejur. c. 2. eod. tit. in 6. & inc. 2. De pactis lib. 6.

REGULA LIX.

Dolo facit, qui petit quod restituere oportet eundem,

Paulus in eadem sententiam: Dolo facit qui petit quod redditurus est, l. In condemnatione § fin. D. eod. Exemplum adferri potest in usurario, qui merito exceptione doli repellitur: cum et si exactas usuras receperit, easdem tamen refundere teneretur, cap. Cum tu §. cap. Tuas 13. Extr. De usuris. Cui enim datur actio, eidem multo magis exceptio competit, l. Inventus 136. §. 1. D. hoc tit. l. 1. §. quod ait prætor D. De superficie. Sed cum non idem, ubi juramentum promissioni usurarum accessit, cum hac specie ante solvendæ sint usuræ & post restituendæ à creditore: ut ad præced. regul. dictum est, c. Debitores Extr. De jurejur. Id facit vis juramenti, quod propriam obligationem parit inter Deum & jurantem, quæ prius per solutionem dissolvenda est: quamvis & agere possit debitor

contra creditorem, ut ipse remittat juramentum, cap. 1. Extr. d. tit. De jurejur. quo remisso, rum locus erit huic Regulæ. Ad hanc Regulam pertinet quod J.C. respondet in l. Dolo 8. D. De doli mali & met. except. de herede damnato à testatore, ne à debitore peteret; nam exceptione doli mali heres rectè rejicitur si petat; cum etiam eâ non oppositâ teneretur heres ex testamento debitorem liberare. Exaudienda autem est hæc regula, ubi eidem, qui solvit, res restituenda est: sicut si alteri tertio, ut in specie, l. Si fecerit 44. §. Lucius D. Soluto matrim. Item nisi causa diversio sit petitionis & restitutionis; veluti si possessio rei petatur à proprietario, ut in l. 1. §. 1. D. Quor. legator. adde c. 2. Extr. De causa poss. & propriet.

REGULA LX.

Non est in mora, qui potest exceptione legitimâ se tueri.

Quid mora sit, supra explicavimus, ad cap. Mora sua sup. eod. Exceptio legitima est, patet de non petendo, doli mali, metus, jurifurandi & similibus, de quib. sub tit. Instit. & D. De except. Item si quis valitudine, tempestate, vi fluminis, vel aliâ justè impeditus fuerit, l. 2. §. 1. cum seqq. D. Si quis cautionib. Hæc enim, à mora excu-

sant, & subsequenter etiam à pœna vel damno, d. l. 2. & cap. penult. circa fin. Extr. De pignor. Quod spectat juris civilis regula: Nihil interest, ipso iure quis actionem non habeat, an per exceptionem infirmetur, l. 112. D. hoc tit. scilicet, quod ad effectum attinet: nam actio per exceptionem oppositam eliditur, l. 2. De exceptionib. l. Si iudex 41. D. De minorib.

REGULA LXI.

Quod ob gratiam alicujus conceditur, non est in ejus dispendium retorquendum.

Eadem sententia est, l. Quod favore 6. C. De legib. Exempla require in cap. 2. Ad Apostolicam

16. Extr. De regularib. in l. Non co minus 14. C. De procuratoribus in l. Si iudex 42. D. De minorib.

REGULA